

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-34-85-97>

УДК 373.018(477)"202"

Мартіна Олеся Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2829-5483>

martina@kpnu.edu.ua

Третяк Наталія Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7421-7438>

n.tretyak24@gmail.com

Гордійчук Мар'яна Сидорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4263-8104>

2010msg@i.ua

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті розкрито сутність та принципи педагогіки партнерства як важливої складової реформування освіти; проаналізовано роль учителя та його функції в реалізації даного підходу; узагальнено найбільш ефективні шляхи налагодження успішної співпраці з учнями та батьками на засадах партнерської педагогіки.

В умовах реформування освітньої галузі кардинально змінюється зміст освіти: від знанневих пріоритетів до компетентнісного підходу. Не може залишатися без змін і шлях його реалізації, інструментарій впровадження. Застаріла авторитарна система взаємодії між учасниками освітнього процесу відживає, на зміну їй приходять партнерська взаємодія на засадах поваги, доброзичливості, довіри та відкритості. Саме такими характеристиками володіє педагогіка партнерства, що є ключовим аспектом у процесі становлення та розвитку Нової української школи, місія якої – допомогти розкрити та розвинути здібності,

таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

Сучасне навчання й виховання учнів повинно базуватись на засадах нової педагогічної етики, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага та творче співробітництво вчителя та учня. Ця мораль утверджує не рольове, а особистісне спілкування (підтримка, співпереживання, утвердження людської гідності, довіра); зумовлює використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думками, вражень, моделювання життєвих ситуацій; містить спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання. Принципово важливою є орієнтація партнерської діяльності вчителя та учня на розвиток творчості – творчої активності, творчого мислення, здібностей до адекватної діяльності в нових умовах.

Ключові слова: партнерська взаємодія; співпраця; педагогіка партнерства; освітній процес; освітнє середовище; дитиноцентризм, самореалізація; творче співробітництво; особистість; мотивація; діалог; професійна діяльність.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка наукової проблеми. Сучасні освітні практики в Україні та за її межами зосереджуються навколо ціннісно-особистісного розвитку дітей. Це вимагає нової педагогічної етики, визначальними рисами якої є взаєморозуміння і взаємоповага. Вагомість зазначеної парадигми прослідковується й у Концепції Нової української школи, яка орієнтує вчителів ініціювати різноманітні форми педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу для побудови та реалізації освітньої траєкторії учня, що забезпечить його всебічний особистісний розвиток [2, с. 11]. В умовах усталення освітніх векторів України на якість і доступність освіти актуалізується необхідність підготовки педагогів, здатних до партнерської взаємодії в середовищі закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) на засадах гуманізму, демократії та загальнолюдських цінностей.

Результатом освіти й виховання, як зазначено в освітніх державних програмах України, має бути активний, творчий, наділений почуттям обов'язку й відповідальності перед суспільством випускник закладу освіти, який вміє адаптуватися до сучасного плинного світу, характерною тенденцією якого є неперервне зростання кількості інформації, підвищення ролі особистості, інтелектуалізація її діяльності [9].

Нині розробляються різні підходи до побудови концептуальної бази такої системи освіти, яка б найбільшою мірою відповідала матеріальним та духовним потребам нашого часу, використовувала найновіші досягнення науки та спрямовувалась на формування гармонійної, творчої особистості. У зв'язку з цим, Концепція Нової української школи спрямовує освітню галузь на формування творчого фахівця-інноватора, гармонійної особистості, громадянина-патріота [11]. Разом з тим,

одним із головних аспектів Концепції Нової української школи є педагогіка партнерства як сучасна парадигма організації освітнього процесу. Відтак, викладання навчальних дисциплін широко використовує зазначену парадигму.

Аналіз змісту Концепції Нової української школи дозволяє дійти висновку, що одна із її наріжних основ – це педагогіка партнерства, яка вміщує такі принципи, як повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення один до одного всіх учасників освітнього процесу, діалог, взаємодія, взаємна повага, довіра у відносинах, розподілене лідерство, проактивність (уявлення про природу психіки людини, властиве, в першу чергу, гуманістичній психології, згідно з якою між подразниками, які впливають на людину, і її реакцією на них лежить вільна незалежна людська воля) [1, с. 16].

У цілому, в основі педагогіки партнерства покладаються спілкування, взаємодія й співпраця між вчителями (освітніми установами), учнями й батьками, які об'єднуються загальними цілями і прагненнями, виступаючи добровільними і зацікавленими особами, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за його результат, тобто характеризується довірою, загальними цілями і цінностями, добровільністю і довготривалістю відносин, а також визнанням взаємної відповідальності сторін за результат розвитку всіх суб'єктів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Студіювання й аналіз наукових праць із психології, психолінгвістики, педагогіки, лінгвістики, лінгводидактики засвідчує, що в теорії й практиці навчання дітей накопичено значний досвід, який може слугувати підґрунтям для модернізації процесу формування повноцінної мовної особистості. Загалом, педагогіка співробітництва розуміється як напрям у вітчизняній педагогіці другої половини ХХ століття, яку було розроблено й апробовано групою педагогів-практиків нових методів виховання і навчання (Ю. Азаров, Г. Альтшуллер, Ш. Амонашвілі, В. Біблер, А. Белкін, І. Волков, М. Гузик, М. Зайцев, О. Захаренко, П. Ерднієв, М. Єфименко, В. Дяченко, І. Іванов, Є. Ільїн, І. Закатов, Л. Занков, В. Караковський, Д. Ковалевський, М. Кравець, С. Курганов, О. Кушнір, С. Лисенкова, Б. Нікітін, Л. Нікітіна, О. Ривин, Г. Селевко, Л. Тарасов, П. Тюленев, О. Тубельський, Є. Пассов, В. Шаталов, М. Щетинін, В. Фарсов та ін.) [2, с. 34].

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні основних чинників формування партнерської взаємодії учасників освітнього процесу в умовах Нової української школи.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Концепція педагогіки партнерства стала основою реформування сучасної української школи. Вона спирається на ідеї гуманістичної педагогіки як одного з напрямів у теорії та практиці виховання. Важливою тенденцією в утвердженні партнерської взаємодії в закладі освіти є орієнтація освітнього процесу на особистісну модель комунікації між учителем і учнем, студентом і викладачем, подолання

авторитаризму з боку педагога у вихованні та навчанні, спроба утвердити в навчанні принципи взаємодії, взаєморозуміння, підтримки, усвідомленої особистої відповідальності за його результати.

Педагогіка партнерства базується на визнанні принципу дитиноцентризму, людиноцентризму взагалі. Тому сама концепція актуальна і має значення не тільки для організації освітнього процесу в ЗЗСО. Її зміст і механізми застосування сприяють формуванню нового освітнього середовища в школі, в ЗДО, в системі позашкільної освіти, в ЗВО.

У педагогіці співробітництва відносини всіх учасників педагогічного процесу будуються таким чином, щоб мотивувати учнів стимулами, які покладено в самому процесі навчання, що передбачає залучення всіх учасників до спільної праці й творчої взаємодії, спрямованої на освоєння навчальних предметів. Це, в свою чергу, передбачає вчення без примусу в процесі вільного вибору, коли цей процес спрямовано до певних, досить важких цілей (принцип випереджального розвитку, «інтелектуального фону»), які повинні бути успішно досягнуті (пор. з принципом «завтрашньої радості» А. Макаренка) [4, с. 11]. Цей процес передбачає самоаналіз (рефлексію) учнів, які вчаться самостійно здійснювати індивідуальний і колективний аналіз своєї діяльності [3, с. 14].

У період докорінної реформи освіти, яка покликана зупинити негативні тенденції та перетворити українську школу на важіль соціальної рівності й згуртованості, ключовим компонентом формули Нової української школи є педагогіка партнерства. Кожен педагог має дотримуватись у своїй практичній діяльності принципів педагогіки партнерства задля реалізації місії української національної школи, яка полягає у вихованні освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до розвитку та інновацій [11]. Педагогіка партнерства є платформою створення нового освітнього середовища, використання інноваційних технологій, підвищення ефективності роботи педагога, запровадження особистісно орієнтованого, компетентнісного, індивідуального підходів. Сутність партнерства проявляється як ціннісно-світоглядна домінанта Нової української школи та потребує від педагога насамперед опрацювання нових ролей, таких, як фасилітатор, тьютор, модератор, коуч. Сучасний учитель має вміти аналізувати особливості сучасних дітей цього покоління та запроваджувати способи взаємодії з ними. І найважливішим є те, що на принципах педагогіки партнерства педагог може реалізувати головні стратегії національно-патріотичного виховання: головний урок – урок патріотизму; прийняття європейських цінностей; діяльнісний характер освітнього процесу; учитель – носій моральних цінностей; говоримо українською та вчимося захищати свою Батьківщину [14, с. 36].

Прийняття основних засад педагогіки партнерства в повному обсязі створює умови для розвитку професійної компетентності вчителя, розширення та оновлення його знань інноваційних методик і технологій навчання, набуття навичок демократизації та гуманізації взаємин між учасниками освітнього процесу та створення позитивного мотиваційно-ціннісного учнівського середовища. Педагогіка співробітництва як істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, безперечно, спирається на певні педагогічні технологічні засоби, якими є інноваційні форми, методи та прийоми [13, с. 36].

Інноваційність ідей педагогіки партнерства спирається на протиставлення традиційного та особистісно орієнтованого навчання. Основні підходи сучасної теорії освіти засновані на дослідженнях роботи мозку людини й доводять, що саме активне, інтерактивне, динамічне навчання уможливорює просування дитини до успіху на основі віри в неї, забезпечення підтримки, емоційного комфорту, створює позитивну мотивацію до самостійного пошуку інформації, втілення задуманого [7, с. 56].

Процеси демократизації в системі освіти, її варіативність, інноваційні програми обумовили необхідність пошуку рішення проблем взаємодії закладу освіти з родиною, створення умов для підвищення педагогічної культури батьків і педагогів. Практики й дослідники виявили в освітньому процесі такі протиріччя:

- між правами й обов'язками батьків і невмінням ними користуватися;
- між потребою батьків на освітні послуги й відсутністю умов їхнього надання;
- між прагненням батьків до активної діяльності в закладі освіти та строго регламентованим характером діяльності закладу;
- між низьким рівнем педагогічної культури, знань основ психології батьками та відсутністю системи навчання [5, с. 20].

Зміцнення й розвиток тісного зв'язку та взаємодії (колектив, родина, суспільство) забезпечують сприятливі умови життя й виховання дитини. Приклад відкритості демонструє педагог. Учитель може продемонструвати свою відкритість дітям, розповівши їм про щось своє: цікаве, побачене, пережите в святкові дні, ініціюючи цим у них бажання брати участь у бесіді. Спілкуючись із батьками, педагог не приховує, коли в чомусь сумнівається, він просить поради, допомоги, всіляко підкреслюючи повагу до досвіду, знань, особистості співрозмовника. Особистою готовністю відкрити самого себе педагог наче заряджає і дітей, і батьків. Своім прикладом він викликає батьків на вільне спілкування. Вони діляться своїми проблемами, просять допомоги та пропонують свої послуги, вільно висловлюють свої претензії. Ефективне партнерство можливе за умови сформованості в батьків готовності до взаємодії із закладом освіти на паритетних засадах, з опорою на розуміння того, яку діяльність краще виконає навчальний заклад, а яку сім'я [4, с. 33].

Освітня праця базується на тому, що вчителі постійно проєктують прогнозований результат, орієнтуються на перспективу, адже виховують майбутню націю держави [14, с. 16]. Через те надзвичайно важливо, що нова школа працюватиме на засадах «педагогіки партнерства» [11].

Сьогодні доцільно говорити про зміну парадигми «освіта – навчання» на парадигму «освіта – становлення». Становлення людини, індивідуальності, самотворення, самоформування [7, с. 56]. Головні аспекти:

1. В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.
2. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими спільниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.
3. Школа має ініціювати нову, більш поглиблену участь родини в побудові освітньої траєкторії дитини.

4. Діалог і багатостороння комунікація між учнями, учителями та батьками змінить односторонню авторитарну комунікацію вчитель-учень [2, с. 43].

Досягнення ефекту від співпраці гарантовано, якщо з першого дня роботи з учнівським колективом і колективом батьків учитель буде:

- домагатися того, щоб і діти, і батьки розуміли значення тих вимог, які школа ставить перед сім'єю;
- дбати про розумність і посильність завдань, які педагог пропонує для виконання батькам і дітям.

Сучасна нова школа працює на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями й прагненнями, є добровільними та зацікавленими односторонніми, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат [14, с. 41].

Основні тенденції Нової української школи побудовані на гуманістичній педагогіці. Це орієнтація освітнього процесу на особистісно орієнтовану модель взаємодії між учителем і учнем, учителем, учнем і батьками; батьками й учителем. Подолання авторитаризму не тільки з боку вчителя у вихованні та навчанні, а й із боку самих батьків. Необхідність утвердити в освітньому процесі принципи взаємодії, взаєморозуміння, підтримки, усвідомленої особистісної відповідальності за результати навчання [5, с. 21].

Основа педагогіки партнерства – школярі, родина та навчальний заклад, об'єднані спільними цілями та прагненнями, – є добровільними й зацікавленими спілниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат [12, с. 26]. Особливе значення для встановлення ефективної взаємодії з батьками має період навчання дитини в початкових класах, коли батьки залюбки відвідують навчальний заклад, цікавляться навчанням і поведінкою дитини. Процес взаємодії сім'ї і школи спрямований на активне включення батьків в освітній процес, співпрацю з дітьми та педагогами, адже результат виховання може бути успішним тоді, коли вчителі та батьки стануть односторонніми.

Процеси глобалізації, перехід до нового типу суспільства, звернення до європейського способу життя та сприйняття світу, розвиток інформаційних технологій, соціальних мереж, призводять до відставання педагогічної культури членів родин. Саме навчальний заклад повинен сприяти постійному розвитку педагогічних знань членів родини, організовуючи водночас різні форми, добираючи новітні технології та методи партнерської взаємодії [10, с. 8]. Основні проблеми школи на рівних оцінюють учні, батьки та вчителі. Коли всі разом вони починають вирішувати проблеми, вибирають найбільш пріоритетні та думають, як їх розв'язати, – це і є побудова довіри, взаєморозуміння та спільного тандему, що забезпечують сприятливі умови для життя й виховання школяра, формування основ повноцінної та гармонійної особистості.

Сучасне навчання та виховання учнів вимагає нової педагогічної етики, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага та творче співробітництво вчителя і учня. Ця етика утверджує не рольове, а особистісне спілкування (підтримка,

співпереживання, утвердження людської гідності, довіра); зумовлює використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій; містить спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання.

Візьмемо до уваги, що педагогіка партнерства важлива й незамінна з огляду на те, що сприяє створенню атмосфери, в якій найкраще розкривається потенціал кожного учня, формується його ініціативність і креативність, що є одним із ключових активів сучасного світу; партнерство задовольняє потребу в значимості та приналежності, зменшує рівень стресу, що, зрештою, допомагає інтелекту працювати ефективніше; такий формат стосунків найкраще готує молодих людей до професійної діяльності та ролі активного громадянина у відкритому світі [4, с. 34].

Таким чином, утілюючи ідеї педагогіки партнерства, учитель має використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації освітнього процесу, але й більшою мірою виявляти ініціативу та будувати навчання й виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Слід зазначити, що одним із ключових напрямів реформування Нової української школи є пошук і впровадження сучасних форм, методів, технологій та засобів навчання в педагогічний процес закладів освіти.

Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що містить систему методів і прийомів виховання та навчання на засадах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості, визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога й дитини, що не заперечує різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення та взаємну вимогливість [8, с. 12]. Сутність педагогіки партнерства саме й полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні права на вибір, на власну гідність, на повагу, права бути такою, якою вона є, а не такою, якою хоче її бачити родина і педагог. Сучасне навчання та виховання вимагає нової педагогічної етики, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага, а також творче співробітництво педагога і дитини.

Педагогу складно побачити в учневі рівноправного учасника освітнього процесу та визнати, що з ним необхідно будувати партнерські стосунки. Законодавство в освіті не надає жодному з учасників освітнього процесу права розпоряджатися іншим і кожного наділяє повноваженнями й автономією. «Кожен учасник освітнього процесу, зокрема учень, наділений невід'ємними правами, кожен є особистістю і заслуговує на повагу до її гідності» [12, с. 26]. А от можливість ними скористатися залежить від рівня зрілості, знання, навичок, досвіду, рівня мислення. У школі батьки та вчителі можуть допомагати одне одному краще розуміти інтереси, потреби й можливості дітей. Це дозволить обрати найефективнішу модель співпраці та підготує учнів до самостійного життя. Учителі можуть допомагати батькам відкривати таланти школярів, стимулювати їхні інтереси та можливості. А батьки, як найперші вчителі дитини, здатні допомогти знайти з нею спільну мову.

Для того, щоб освіта й навчання всім приносили задоволення, варто прийняти підхід партнерства замість авторитарного [8, с. 18]. Це сприяє створенню атмосфери, в якій найкраще розкривається потенціал кожного учня, формується його ініціативність і креативність; партнерство задовольняє потребу в значимості та зменшує рівень стресу, що допомагає інтелекту працювати ефективніше; партнерство найкраще готує молодь до професійної діяльності та ролі активного громадянина у відкритому світі.

Форми партнерської взаємодії в освітньому процесі мають спільні етапи, методи та прийоми організації діяльності тих, хто навчається. Спираючись на знання про роботу мозку, вдумливий учитель розуміє, що для опанування будь-якої теми на уроці необхідно звільнити насамперед рефлексивну, природну напругу дитини, що виникає під час зіткнення з невідомим, важким, складним, нецікавим, непотрібним тощо [6, с. 23].

У педагогіці партнерства використовуються найрізноманітніші форми навчання: колективно-груповою робота, колективна творча робота, робота в мікрогрупах, робота в змінних групах, ігрова діяльність. Основним методом партнерства є навчальний діалог. Без діалогічності не вийде взаємодії, оскільки будь-яка спільна діяльність потребує уміння домовитися, вступити в діалог.

Забезпечуючи рівність усіх учасників освітнього процесу, педагогіка партнерства є напрямом педагогічного мислення та практичної діяльності, спрямованої на демократизацію і гуманізацію педагогічного процесу. Реалізація принципів педагогіки партнерства створює підґрунтя для здійснення місії Нової української школи щодо розкриття та розвитку здібностей, талантів і можливостей кожної дитини. Основні принципи: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [10, с. 21].

Упроваджуючи принципи педагогіки партнерства в свою практичну діяльність, педагогу необхідно враховувати, що шкільне освітнє середовище – це простір дитинства, який будується на засадах рівності, діалогізму, співрозвитку, прийняття; переосмислення ролі вчителя вимагає від нього оновлення професійного мислення і відповідних цілеспрямованих дій: постійного аналізу власної педагогічної діяльності; орієнтації на самоосвіту; відстеження результативності своєї роботи через систему моніторингу та самомоніторингу [10, с. 31]. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість.

Завдання педагога полягає в створенні атмосфери турботи і підтримки учнів, яка сприяла б розвитку їхніх можливостей, задовольняла їхні інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби. Робота з учнями має будуватися на використанні у викладанні нових підходів, які акцентують не накопичення знань, а формування технологій розумової праці школярів.

Співпраця учителя і учнів, партнерство на уроці, спільний процес пізнання і відкриттів, постійне створення ситуації успіху – ось складові самореалізації учня в освітньому середовищі [15, с. 367]. Треба прагнути, щоб дитина не тільки володіла сумою знань зі шкільних предметів, але й усім досвідом демократичних відносин у суспільстві, навичками управління собою, своїм життям у колективі, вміла брати відповідальність за свою діяльність. Для цього вектор діяльності потрібно повертати на виховання готовності кожного учня до вирішення власних завдань визначення свого місця в житті, успішного розвитку і реалізації своїх нахилів та інтересів.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, партнерська взаємодія – достатньо складний соціальний феномен, особливий вид інтерактивної навчальної взаємодії, що базується на принципах рівноправності, взаємного визнання і відповідальності. «Педагогіка партнерства» учнів, учителів і батьків є важливим чинником у соціалізації та вихованні дітей та учнівської молоді, оскільки для гармонійного розвитку зростаючої особистості, її соціального становлення значення має узгодженість цілей і дій, об'єднання виховної та соціально-педагогічної мети цих об'єктів співпраці. Педагогіку партнерства слід розглядати як інноваційний педагогічний метод, покликаний сприяти досягненню мети діалогу, підтримувати цілісність особистості. Кожна дитина неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Завдання педагога полягає в створенні атмосфери турботи і підтримки учнів, яка сприяла б розвитку їхніх можливостей, задовольняла їхні інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби. А школа має допомогти розкрити й розвинути ці здібності, таланти й можливості на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Барабаш, О.. 2018. Педагогіка партнерства – сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Учитель початкової школи*, 8, 3–7.
2. Биков, В.Ю., 2017. *Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті*. Київ: Педагог. думка. 160.
3. Вишневський, О., 2006.. *Теоретичні основи сучасної української педагогіки*: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 326.
4. Вознюк, О.В., 2019. Аналіз співробітництва і партнерства. *Збірник науковометодичних матеріалів конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах Нової української школи»*, 15 травня 2019 року, КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти». Доступно: < <http://surl.li/ijpcsv>>.

5. Вознюк, О.В., 2018. Аналіз співробітництва і партнерства як орієнтирів концепції «Нова українська школа». *Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи* / за заг. ред. В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. Житомир: ФОП «НМ Левковець», у 2-х ч., 1, 29–37.
6. Вороніна, Г.Л., 2021. Технології партнерської педагогіки. *Джерело педагогічних інновацій. Педагогіка партнерства в практичній діяльності закладів освіти*. Науково-методичний журнал, 2(34). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 144.
7. Дворук, О. І., 2006. Процес виховання очима дитини / О. І. Дворук; відп. ред. Г.В. Луценко. *Педагогіка та конкретні методики*. Черкаси: «Родзинка», 109.
8. Жадан, Р.І., 2022. Теоретичні основи «педагогіки партнерства» в освітньому процесі. *Партнерство в освіті. Практика взаємодії у контексті освітньої діяльності на шляху розбудови Нової української школи*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 140.
9. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>>.
10. Кравчинська, Т. С., 2017. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність [Електронний ресурс]. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи*: Зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 85–88, Доступно: <http://confhano.at.ua/load/zbirniki/elektronnij_zbirnik_materialiv/4-1-0-680>.
11. *Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи* [Електронний ресурс]. Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>>.
12. *Нова українська школа: поради для вчителя*, 2018. За заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 160.
13. Скиба, М., 2019. *Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ* [Електронний ресурс]. Доступно: <<https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumitychu-vona-ye-u-shkoli/>>.
14. Студенець, О.А., 2022. Педагогіка співробітництва як новий рівень педагогічної культури: діти, родина і навчальний заклад – друзі, партнери та однодумці. *Партнерство в освіті. Практика взаємодії у контексті освітньої діяльності на шляху розбудови Нової української школи*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 140.
15. Stratulat, N., Martina, O., Tretiak, N., Hordiichuk, M., Boieva, E., & Shvetsova, I., 2021. Speech Culture: Postmodern Dimensions of the Professional Standard. *Postmodern Openings*, 12(2), 367–386. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/313>.

FACTORS FOR THE FORMATION OF PARTNERSHIP INTERACTION BETWEEN THE PARTICIPANTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE CONDITIONS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Olesia Martina,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Primary Education,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2829-5483>
martina@kpnu.edu.ua

Natalia Tretyak,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Primary Education,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7421-7438>
n.tretyak24@gmail.com

Maryana Gordiychuk,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the department of theory and methods of preschool education,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4263-8104>
2010msg@i.ua

Abstract. The article reveals the essence and principles of partnership pedagogy as an important component of education reform; the role of the teacher and his functions in the implementation of this approach are analyzed; the most effective ways of establishing successful cooperation with students and parents on the basis of partnership pedagogy are summarized.

Under the conditions of reforming the educational sector, the content of education is radically changing: from knowledge priorities to a competency-based approach. The way of its implementation, the toolkit of implementation cannot remain unchanged. The outdated authoritarian system of interaction between the participants of the educational process is being replaced by partnership interaction based on respect, benevolence, trust and openness. These are the characteristics of partnership pedagogy, which is a key aspect in the process of formation and development of the New Ukrainian School, the mission of which is to help reveal and develop the abilities, talents and capabilities of each child based on the partnership between the teacher, student and parents.

Modern teaching and education of students should be based on the principles of new pedagogical ethics, the defining feature of which is mutual understanding, mutual respect and creative cooperation between teacher and student. This morality affirms not role-based, but personal communication (support, empathy, affirmation of human dignity, trust); determines the use of personal dialogue as the dominant form of educational communication, encouragement to exchange thoughts, impressions, modeling of life situations; contains specially designed situations of choice, advancement of success, self-analysis, self-evaluation, and self-discovery. It is fundamentally important to focus the partnership activities of the teacher and the student on the development of creativity - creative activity, creative thinking, and abilities to perform adequately in new conditions.

Keywords: partnership interaction; cooperation; partnership pedagogy; educational process; educational environment; child-centeredness; self-realization; creative cooperation; personality; motivation; dialogue; professional activity.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Barabash, O.. 2018. Pedagogika partnerstva – suchasnyi typ vzaiemodii mizh uchasykamy osvithnoho protsesu [Pedagogy of partnership - a modern type of interaction between participants in the educational process]. *Uchytel pochatkovoї shkoly*, 8, 3–7.
2. Bykov, V.Iu., 2017. *Otsiniuvannia informatsiino-komunikatsiinoї kompetentnosti uchniv ta pedahohiv v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv v osviti* [Assessment of information and communication competence of students and teachers in the conditions of European integration processes in education]. Kyiv: Pedahoh. dumka. 160.
3. Vyshnevskiy, O., 2006. *Teoretychni osnovy suchasnoї ukrainskoї pedahohiky* [Theoretical foundations of modern Ukrainian pedagogy]: posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Drohobych: Kolo, 326.
4. Vozniuk, O.V., 2019. Analiz spivrobotnytstva i partnerstva [Analysis of cooperation and partnership]. *Zbirnyk naukovometodychnykh materialiv konferentsii «Pedahohika partnerstva yak osnova rozvytku subiektiv osvithnoi diialnosti v umovakh Novoi ukrainskoї shkoly»*, 15 travnia 2019 roku, KZ «Zhytomyrskyi oblasnyi instytut pisliadyplomnoi pedahohichnoї osvity». Dostupno: <<http://surl.li/ijpcv>>.
5. Vozniuk, O.V., 2018. Analiz spivrobotnytstva i partnerstva yak oriientyriv kontseptsii «Nova ukrainska shkola» [Analysis of cooperation and partnership as guidelines of the concept "New Ukrainian School"]. *Pidhotovka fakhivtsiv u konteksti stanovlennia Novoi ukrainskoї shkoly / za zah. red. V.Ie. Lytnova, N.Ie Kolesnyk, T.V. Zaviiazun*. Zhytomyr: FOP «NM Levkovets», u 2-kh ch., 1, 29–37.
6. Voronina, H.L., 2021. Tekhnolohii partnerskoї pedahohiky [Technologies of partner pedagogy. A source of pedagogical innovations]. *Dzherelo pedahohichnykh innovatsii. Pedahohika partnerstva v praktychnii diialnosti zakladiv osvity. Naukovo-metodychnyi zhurnal*, 2(34). Kharkiv: Kharkivska akademiia nepererвної osvity, 144.

7. Dvoruk, O. I., 2006. Protsey vykhovannia ochyma dytyny [he process of education through the eyes of a child]; vidp. red. H.V. Lutsenko. Pedahohika ta konkretni metodyky. Cherkasy: «Rodzynka», 109.

8. Zhadan, R.I., 2022. Teoretychni osnovy «pedahohiky partnerstva» v osvitnomu protsesi. Partnerstvo v osviti [Theoretical foundations of "partnership pedagogy" in the educational process]. *Praktyka vzaiemodii u konteksti osvitnoi diialnosti na shliakhu rozbudovy Novoi ukrainskoi shkoly*. Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Kharkiv: Kharkivska akademiia neperervnoi osvity, 140.

9. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [Law of Ukraine "On Education"] [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <<https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>>.

10. Kravchynska, T. S., 2017. Pedahohika partnerstva: osnovni idei, pryntsyipy ta sutnist [Pedagogy of partnership: basic ideas, principles and essence] [Elektronnyi resurs]. *Pidhotovka kerivnykh ta pedahohichnykh kadriv do realizatsii Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly*: Zb. statei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii, 6 kvitnia 2017 r. Kharkiv: Kharkivska akademiia neperervnoi osvity, 85–88, Dostupno: <http://confhano.at.ua/load/zbirniki/elektronnij_zbirnik_materialiv/4-1-0-680>.

11. *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform] [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>>.

12. *Nova ukrainska shkola* [A new Ukrainian school]: poradnyk dlia vchytelia, 2018. Za zah. red. N. M. Bibik. Kyiv: Litera LTD, 160.

13. Skyba, M., 2019. *Krashche razom. Shcho take pedahohika partnerstva i navishcho vona v NUSh* [Better together. What is partnership pedagogy and why is it in NUS] [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <<https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumitychy-vona-ye-u-shkoli/>>.

14. Studenets, O.A., 2022. Pedahohika spivrobitnytstva yak novyi riven pedahohichnoi kultury: dity, rodyna i navchalnyi zaklad – druzi, partnery ta odnodumtsi [Pedagogy of cooperation as a new level of pedagogical culture: children, family and educational institution - friends, partners and like-minded people]. *Partnerstvo v osviti. Praktyka vzaiemodii u konteksti osvitnoi diialnosti na shliakhu rozbudovy Novoi ukrainskoi shkoly*. Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Kharkiv: Kharkivska akademiia neperervnoi osvity, 140.

15. Stratulat, N., Martina, O., Tretiak, N., Hordiichuk, M., Boieva, E., & Shvetsova, I., 2021. Speech Culture: Postmodern Dimensions of the Professional Standard. *Postmodern Openings*, 12(2), 367–386. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/313>.